

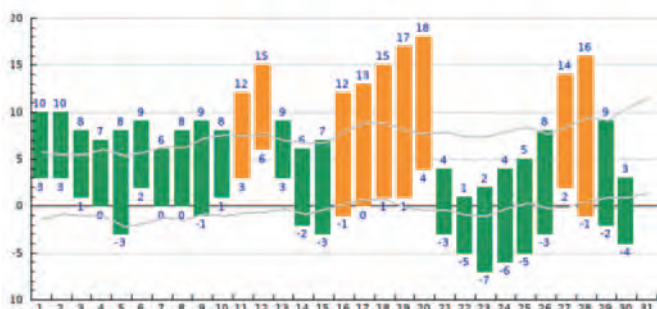
Hledáme zkušeného agronoma

Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejnin hledá do svého týmu zkušeného agronoma na pozici **REGIONÁLNÍHO ZÁSTUPCE** pro severočeský region (okresy ÚL, DC, CL, ME, MB, LB, JN, SM, JC, TU)

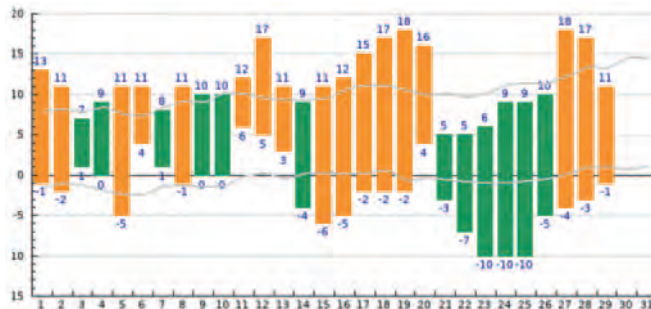
Přízemní mrazíky poškodily porosty řepky

Začalo astronomické jaro, teploty však připomínají zimu (zdroj: www.in-pocasi.cz)

Meteostanice Kramolín (kraj Vysočina)

Meteostanice Doksany (Ústecký kraj)

Řepka na srpen oživuje růst

Pšenice dosahuje svého maxima

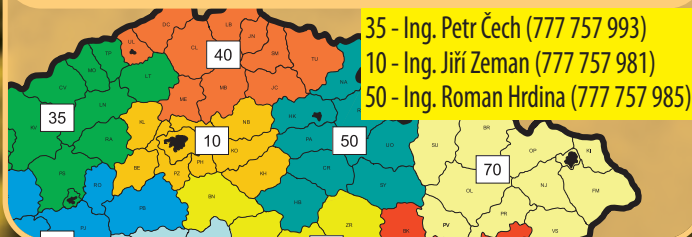
- Řepka na burze oživuje a posiluje
- Pšenice na burze po posílení minulý týden, korigovala, ale cenu drží
- Koruna mírně posílila kurz 27,31 Kč/€
- Ropa dále klesla, 22,41 \$/barel (je nejlevnější)

V porostech řepky se lokálně silně vyskytují krytonosci a dokonce už i blýskáček řepkový

K ošetření doporučujeme přípravky s ú.l. chlorpyrifos, neboť jejich použití končí 16.4. 2020!!!

Od 1.4. 2020 je Severočeský region (40) bez svazového agronoma. Členové Svazu se mohou telefonicky obrátit na nejbližšího svazového agronoma.

35 - Ing. Petr Čech (777 757 993)
10 - Ing. Jiří Zeman (777 757 981)
50 - Ing. Roman Hrdina (777 757 985)

Ceny komodit se po pádu zotavují

- Pšenice na burze posílila velice rychle. Od 16.3. přidala cca 16,5 € a dostala se na nejvyšší úroveň v letošním roce 2020. Možné dopravní problémy z ní udělaly opět strategickou surovinu.
- Ropa, hlavně z důvodu obchodní války mezi Ruskem a Arabskými zeměmi, dále klesla až na 22,42 \$/barel (je nejlevnější v roce 2020). Nízká cena ropy ničí evropský trh s bionaftou.
- Řepka na burze také od 16.3. ožívuje, ale posiluje výrazně pomaleji než pšenice. Posílila sice o 19 €, ale vzhledem k tomu, že propad byl 44 €/t, tak stále ani zdaleka nedosahuje únorové úrovně.
- Koruna po zavedení stavu nouze (12.3.) začala velice rychle oslabovat až na 27,81 Kč/€, aktuálně po intervenci se chová stabilně na úrovni 27,33 Kč/€.

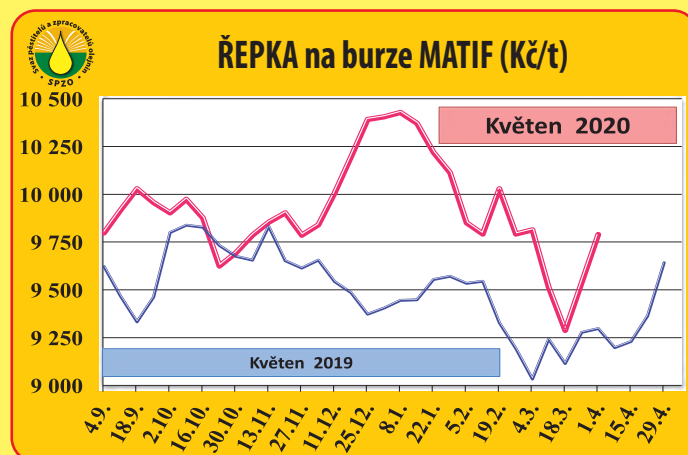
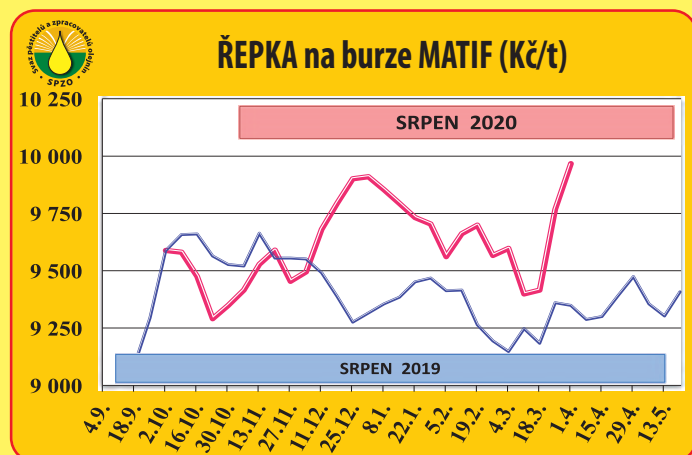
Tyto cenové turbulence pod vlivem koronavirové pandemie zcela změnilly postavení jednotlivých komodit na burze. Obchody však stagnují, nejsou nabídky ani poptávky, všichni vyčkávají na uklidnění situace.

- Podle předpovědní služby Evropské komise MARS byla neobvykle mírná zima prospěšná pro rozvoj ozimých plodin v severní, střední a východní Evropě. Průměrná denní teplota překročila dlouhodobý průměr o 2 až 4 °C. V Polsku je vývoj řepky značně pokročilý ve srovnání s běžnými roky, díky mírné zimě očekávají výnosy kolem 3 t/ha, což je přibližně o 7,7 % více než dlouhodobý průměr.
- V mnoha zemích severozápadní Evropy, jako je Francie a Anglie, však byly podmínky méně příznivé. Nadprůměrné srážky způsobily horší vývoj ozimých plodin zvláště na těžkých půdách (Francii). Další srážky na jaře brání hnojení a používání pesticidů a podporují šíření škůdců a chorob. Očekává se, že mírné zimní teploty a nedávné srážky pravděpodobně přinesou vyšší tlak škůdců a chorob v letošním roce.

- Podle současné prognózy MARSU se proto očekává pouze průměrný výnos 3,29 t/ha ve Francii. To by bylo o 6,7 % více než v předchozím roce, ale o 1,2 % méně než dlouhodobý průměr. Také ve Velké Británii je to o 4,8 % více než ve slabém předchozím roce.
- V Německu je plocha řepky o 10 % vyšší než v předchozím roce, kdy byla plocha nejnižší za více než 10 let.

V ČR byla osevní plocha řepky 370 tis. ha, což je nejnižší plocha za posledních 11 let. Vzhledem k poškození hraboši hlavně na Moravě očekáváme zaorávky 10.000 ha, ale celá řada poškozených, dřevých porostů zůstane zachována. Tyto porosty budou snižovat průměrný výnos v ČR. Přestože i v ČR zima řepce přála, ranní mrazíky 22.-25.3. zcela jistě řepku poškodily. Ve většině oblastí klesly teploty na -5 °C, ale zaregistrovali jsme i teploty, které klesaly až k -11 °C (LN, LT, BN a na některých lokalitách v jižních a západních Čechách. Další silné ranní mrazy byly ještě 1.4., opět až -10 °C).

- COVID-19 vážně omezuje globální obchod a používání olejů a tuků, zejména v energetickém sektoru. Brzdí se také výroba.
- Narušování poptávky po řepkovém oleji v odvětví bionafty pravděpodobně omezí lisování řepky v EU v období od dubna do června 2020. Dopady vládních opatření na pandemii koronaviru jsou stále nejisté. Očekává se uvolnění omezení pohybu a oživení ekonomické aktivity až někdy v květnu.
- Ceny olejů klesly, ale prudce rostou ceny šrotů, roste hodnota této krmné bílkoviny.
- Spotřeba bionafty v Evropské unii v současné době prudce klesá v důsledku různých vládních opatření k omezení pohybu zboží, kvůli snížené průmyslové výrobě a nízké ceně ropy. Celková poptávka po motorové naftě klesá, snižuje se i příměs bionafty, v důsledku toho se zásoby bionafty hromadí.

● Trh s palmovým olejem se vyznačuje medvědí poptávkou (nízkou) a býčí nabídkou oleje (velkou), cena klesla od začátku února o 150 €/t. Přesto se očekává pokles při používání palmového oleje do biopaliv, zejména v Itálii, Španělsku a Francii. Také dodávky použitého oleje z potravinářství budou nižší, a to jak z domácí produkce, tak z dovozu, především z Číny.

● V Kanadě byl zveřejněn předsezónní odhad plochy řepky, očekává se pokles plochy o 2 % na 8,3 milionu hektarů pro sezónu 2020/21. Kanadská statistická agentura (Statcan) předpovídá změnu pěstitelských záměrů směrem k alternativním plodinám. Vloni Kanada sklídila 18,5 mil. tun řepky s průměrným výnosem 2,25 t/ha.

INSEKTICIDNÍ OCHRANA ŘEPKY PŘED KVĚTEM A NA ZAČÁTKU KVĚTU

doc. Ing. Jan Kazda, CSc.

V letošním roce se opět potvrdila stará pravda, že každý rok je v zemědělství úplně jiný. Vzhledem k tomu, že letošní zima opět patřila k těm nejteplejším v historii, očekávali jsme, že výlet stonkových krytonosců by mohl nastat koncem února jako v loňském roce.

↑ Obr. 1: Dospělec krytonosce řepkového - *Ceutorhynchus napi* (velikost = 3–4 mm)

↑ Obr. 3: Dospělec blýskáčka řepkového (velikost = 2–3 mm) a poškozené poupě

První významnější nálety dospělců krytonosců byly zjištěny v teplejších oblastech až skoro v polovině března. Po několika dnech jarního počasí však přišlo výrazné ochlazení. Pár dní po 16.3. bylo dokonce nejstudenějším obdobím celé letošní zimy! Pak následovalo opět 2-3 dny jarního počasí a poslední dny března mají být opět chladné. V době psaní tohoto článku (28.3.) byly správně ošetřeny proti stonkovým krytonoscům chlorpyrifosem nebo thiaklopridem rychle se vyvíjející porosty v teplejších oblastech. Někde byl použit úspěšně i pyretroid, jestliže byli krytonosci viditelně aktivní. V chladnějších oblastech nebyl nálet krytonosců zatím příliš výrazný.

V současnosti je jisté, že ochrana proti blýskáčce řepkovému se bude prolínat s nutnou ochranou proti krytonoscům. Zejména v oblastech s převažujícím výskytem krytonosce čtyřzubého bude nutné zvážit chemickou ochranu v „blýskáčkovém termínu“, přestože nebude výskyt blýskáčka významný. Je pravděpodobné, že aplikace insekticidů bude nutná vzhledem k dlouhému období kladení vajíček krytonosci.

Signalizace výskytu blýskáčka se provádí nejčastěji sledováním dospělců na rostlinách od objevení prvních zavřených pupat. Doporučuje se prohlédnout asi 50 rostlin v porostu, ale zkušený agronom pozná škodlivý výskyt blýskáčka pouhým projitím porostu. Stanovená kritická čísla 1-3 brouci průměrně na jednu rostlinu jsou v současné době příliš nízká. Vždy záleží na stavu porostu. U silných porostů hybridních odrůd je možno kritické číslo i zdvojnásobit, protože kompenzační schopnost rostlin je velká. Na druhé straně je nutné těmto porostům věnovat pozornost i v době rozkvetlého hlavního stonku, protože výnos často tvoří na větvích, které rozkvétají později. Blýskáčci poškozují pupata i v kvetoucím porostu, protože nezralý pyl jim chutná více. Výskyt blýskáčka je možno sledovat i v Mörickeho miskách umístěných v zóně květů nebo i smýkáním.

Blýskáček již v některých letech nepatří k tak závažným škůdcům jako v minulosti. Je třeba dobře zvážit podle aktuálního výskytu, zda je opravdu nutné ošetřovat. Na druhé straně se nesmí výskyt blýskáčka ani podcenit.

V registru přípravků je uvedena celá řada insekticidů registrovaných na blýskáčka. Výběr vhodného přípravku však není jednoduchý. Registrované pyretroidy na bázi účinných látek alfa-cypermethrin, beta-cyfluthrin, cypermethrin, deltamethrin, gamma-cyhalothrin, lambda-cyhalothrin a zeta-cypermethrin nelze aplikovat, protože blýskáček je proti nim rezistentní na celém území České republiky. Tyto látky mohou být účinné proti posledním výskytům krytonosce řepkového a čtyřzubého i proti prvním výskytům krytonosce šešulového.

Nejlepší přípravky proti blýskáčku na jednotlivých lokalitách podle našich insekticidních pokusů v letech 2019–2020 jsou uvedeny v tabulkách 1 a 2.

Tab. 1: Přípravky s nejvyšší účinností proti blýskáčku řepkovému v roce 2018

Troubsko	Humpolec	Šumperk	Uhřetěves
Trebon OSR	Nurelle D	Mavrik New	Trebon OSR

Tab. 2: Přípravky s nejvyšší účinností proti blýskáčku řepkovému v roce 2019

Troubsko	Humpolec	Šumperk	Uhřetěves
Nurelle	Trebon OSR	Trebon OSR	Actipir 480 SC

Tyto výsledky však také nelze plně využít. Přípravek Trebon OSR je sice registrovaný, ale neobchoduje se a přípravky s účinnou látkou chlorpyrifos (Nurelle D a Actipir 480 SC) se mohou legálně použít pouze do 16.4.2020. Vzhledem k tomu, že se tyto přípravky mohou aplikovat pouze do nekvetoucích porostů, bude pravděpodobně aplikace ještě letos plně využitelná. Nevýhodou je ohlašovací povinnost pro včelaře. Problémem je však, že přípravky již nelze koupit a zásoby se většinou vyčerpaly již při prvním ošetření na krytonosce.

Z dalších registrovaných účinných látek na blýskáčka je možno použít tau-fluvalinát (Mavrik a Evure), který nepodléhá povinnosti hlášení včelařům. Tato účinná látka měla ještě před 2 lety výbornou účinnost (tab. 1), postupně však získávají blýskáčci rezistenci, která však nedosahuje takových hodnot jako u pyretroidů II. skupiny.

S účinnou látkou esfenvalerát (Sumi-Alpha 5 EW, Sumicidin) nemáme zkušenosti při samostatné aplikaci, ale v kombinaci s přípravkem Reldan měla účinky výborné.

V letošním roce se patrně dosáhnou nejlepší účinky s účinnými látkami thiaklopid, acetamiprid a indoxakarb. Tyto látky mají na blýskáčka dosud dobrou účinnost. Důležité je dodržovat maximální registrovanou dávku, protože začínající rezistence byla již laboratorně místy detekována. Velkou výhodou thiaklopidu a acetamipridu je, že nepodléhají nahlašovací povinnosti včelařům. Drobnou nevýhodou je, že tyto látky se budou aplikovat ještě jednou proti bejlmorce. Zejména

u thiaklopidu to však nehraje významnou roli, protože v letošním roce se používá naposledy.

Účinná látka indoxakarb neúčinkuje na krytonosce stonkové ani na krytonosce šešulového. Na blýskáčka účinkuje výborně, ale pěstitelé jsou někdy zaskočeni, že blýskáček hyne až 2-3 dny po aplikaci, ale dospělci přestávají přijímat potravu již několik hodin po postřiku.

Při silnějším výskytu blýskáčka a možnému opožděnému výskytu krytonosců doporučuji aplikaci přípravků na bázi chlorpyrifosu, jestliže to bude účelné, do 16.4. 2020. Vzhledem k vývoji řepky to snad bude vhodný termín, alespoň v teplejších oblastech. Jako náhradu je možno nejlépe použít přípravky s účinnou látkou thiaklopid nebo acetamiprid.

↑ Obr. 5: Řepka silně poškozená larvami krytonosce řepkového

↑ Obr. 6: Nevyvinutá poupata v důsledku žiru blýskáčka

STAV POROSTŮ NA POČÁTKU DUBNA 2020

agroslužba SPZO, Ing. Roman Hnilička, Ph.D.

Uplynulou zimu můžeme označit za mírnou. Teplota málokdy klesla významně pod bod mrazu a po dlouhé době byl únor bohatší na srážky (205 % normálu). Již tak dobrý stav porostů na podzim se ještě vylepšil. Posun dopředu byl zaznamenán hlavně v oblasti kořene. Sítil kořenový krček a kořen se zahluboval. Došlo i k zaplnění porostů pozdě setých, nebo těch, které měly nějaké počáteční problémy.

Porosty počátkem měsíce března navázaly na teplý únor a pokračovaly v brzkém růstu. Řepky se nikam nehaly a postupem času zesilovaly a od počátku března začaly také přecházet do pozvolného prodlužovacího růstu. Rychlejší průběh vegetace byl v nižších a teplejších polohách. Rozložení srážek v březnu bylo nerovnoměrné jak v průběhu měsíce, tak napříč jednotlivými regiony. Obecně bychom března mohli charakterizovat jako srážkově mírně podnormální.

Průběh počasí v březnu byl až do jeho posledního týdne v pořádku. Noci byly chladné, tak řepky začaly zcela přirozeně zakládat větve a zahušťovat porost, aniž by bylo třeba je nějak stimulovat, např. fungicidními regulátory růstu. Po 20. březnu došlo k významnému ochlazení a teploty klesly místy až na $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$. Běžně se noční teplota pohybovala v rozmezí -3 až $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$. Tento stav trval zhruba 5–6 dní.

Počátkem března bylo ukončeno první hnojení řepky. Nej-používanějšími hnojivy byla DASA a LAV v dávce 50–90 kg N/ha. S druhým jarním hnojením se započalo v první dekádě března, ve vyšších oblastech o něco déle. Využívané byly všechny druhy dusíkatých hnojiv (LAV, SAM, DAM). Mnoho podniků celkovou dávkou dusíku realizovalo ve dvou termínech. Většina však celkovou dávkou rozdělila do tří termínů. Koncem března bylo 30 až 70 % ploch dohnojeno na konečnou dávkou. Nedohnojeno mají ve vyšších chladnějších lokalitách, nebo ti, co čekají s Damen na krytonoce, a až přejdou mrazy. Celková dávka dusíku se bude letos pohybovat na 160-180 (200) kg N/ha.

V teplejších lokalitách v první části měsíce začaly do porostů řepok postupně nalétávat škůdci, hlavně krytonosci

↑ Obr. 1: Silný nálet škůdců

a ojediněle blýskáčci. V chladnějších lokalitách byly tyto nálety zaznamenány později. V teplejších lokalitách s rozvleklým náletem byl v druhé polovině měsíce použit chlorpyrifos nebo thiacloprid. Tam, kde byl nárazový nálet škůdců, se v jeho závěru, tedy koncem měsíce, vzhledem k předpokládanému ochlazení, realizovalo ošetření hlavně pyretroidy. Hlavní vlna ošetření je však plánovaná na první týden v dubnu, až se opět oteplí.

↑ Obr. 2: Krytonosec řepkový

Krytonosci mají sice sníženou aktivitu, ale i tak jsou v porostech a škody po nich patrné. Poslední dva březnové týdny se na celé řadě porostů napříč celou republikou vyrýsoval výskyt larviček dřepčíka olejkového. Jejich výskyt je od ojedinělých až po lokálně silný výskyt poškozující celou rostlinu. Larvičky jsou nejen v řapících, ale už i pod vegetačním vrcholem. Jejich výskyt je však meziročně na nižší úrovni.

Zdravotní stav porostů je zatím na velmi dobré úrovni. Z houbových chorob je nejvíce vidět foma. Její výskyt je na starých listech, nebo v porostech poškozených dřepčíkem olejkovými. Výskyt je hlavně na řapících, ale místy už přechází na stonky. Z ostatních chorob je hlášen ojedinělý výskyt plísně šedé, hlízenky a cylindrosporiózy.

↑ Obr. 3: Fomová hniloba na řapících poškozených dřepčíkem olejkovým

Regulátorů růstu se zatím naaplikovalo minimum a vzhledem k nízkým teplotám se bude od tohoto zásahu ustupovat. Ve velkém se však používaly přípravky s ú.l. thiofanát-methyl, a to především z toho důvodu, že nebylo nutno pomáhat porostům s podporou větvení. Pokud už někdo použil nějaký azolový přípravek, byl to obvykle takový, který má menší regulační a výraznější fungicidní účinek. Stav porostů na konci března hodnotíme jako velmi dobrý až dobrý. Otázkou zůstává, jaké škody na rostlinách způsobily tyto mrazivé dny. S jistotou to budeme vědět v následujících týdnech.

Stav porostů k 31.3. 2020

ČR	Velmi dobrý	Dobrý	Špatný	Zaoráno
%	61	33	5	2

Mrazové poškození řepky

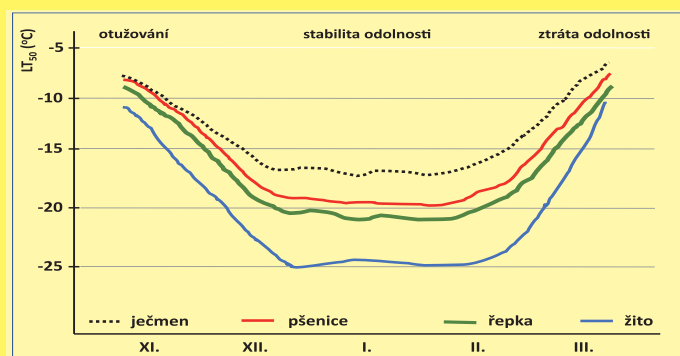
V posledních 14 dnech chlad a mráz potrápil snad všechny polní plodiny. Nejinak tomu bylo u řepky ozimé. První vlna ochlazení přišla po 20. březnu a místy byla spojena i se sněhovou pokrývkou (severní Morava, jižní Čechy). Noční teploty se běžně pohybovaly okolo -5 až -7 °C, ale našly se i lokality jako LN, LT, BN a některé lokality v jižních a západních Čechách, kde teploty klesly až k -11 °C po dobu tří dnů.

↑ Obr. 4: Čerstvá sněhová pokrývka na porostu

Řepka je plodina s celkem vysokou mrazovou odolností, ta však v průběhu měsíce března rychle klesá a teploty okolo -10 °C ji mohou vážně poškodit. Chladové (mrazové) poškození řepky se dotklo každého regionu ČR. Někde došlo „pouze“ ke zkrabacení nebo zestříbření listových čepelí a popraskání pokožky. Na silněji zasažených místech už docházelo k praskání stonků, zahnědnutí listů a viditelně byla poškozena poupata ve fázi butonizace. Po odeznění mrazivého počasí by mělo být naším cílem podpořit co nejrychleji zahojení prasklin, a zabránit tak vstupu houbových chorob. K tomu však rostliny potřebují energii. **Tu je nejlepší dodat v kombinaci 1,5–2 kg fosforu + 5–10 kg močoviny + 5 kg cukru.** Využívat samozřejmě můžeme i listové stimulanty nebo slabší azolový postřik na ozdravení.

Rostlina řepky má velkou kompenzační schopnost a s mírným poškozením si dovede poradit.

↑ Graf 1: Zimovzdornost jednotlivých plodin

↑ Obr. 5: Mrazové poškození stonku, listu a poupěte

© Květy olejnin - tiskovina pro členy Svazu pěstitelů a zpracovatelů olejnin (SPZO) ISSN 1213 - 1989

Ročník XXV., Květy olejnin č. 4, uzávěrka 1.4.2020

Evidenční číslo periodického tisku: MK ČR E 22471

Vydává: Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejnin, Jankovcova 18, 170 37 Praha 7, IČO: 00539406

E-mail: skerik@spzo.cz, tel: 283 099 511, www.spzo.cz

Adresa pro doručování pošty: SPZO, Na Fabiánce 146, 182 00 Praha 8 - Březiněves

Odpovědní redaktoři: Ing. Josef Škeřík, CSc., Ing. Roman Hnilička, Ph.D.

Grafická úprava a DTP: Ing. Tomáš Petřtl (tomas@petrtyl.cz)

Tisk: Tiskárna Mníšek, s.r.o.

Odesílatel: SPZO Jankovcova 18, 170 37 Praha 7

